

DE TVENDE KIRKETAARNE

Af

August F. Schmidt.

Da Adam Oehlenschläger i 1808 var i Paris, fandt han der i *P. F. Suhms* Værk: „Historie af Danmark“ VI (1793), S. 166 under Omtalen af Asger Ryg følgende Oplysning: . . . „Men er det sandt, at Askers Hustrue Inga opbygde Kirken i Finneslevlille efter hans Befaling, og det med tvende Taarne, fordi hun fødte Tvillinger, nemlig de berømte Mænd Esbern Snare og Absalon, eftersom han havde befalet at lade bygge et Taarn, saafremt det blev en Søn, og intet, hvis det blev en Datter, saa kan dette ei være skeet imedens Asker var borte paa det Svenske Tog, thi det skeede vidst ei førend 1153, men paa et andet os nu ubekjendt Tog, saasom der ingen Tvivl er om, at jo Absalon er død (o: fød) 1128. . . .“

Efter Læsningen noterede Oehlenschläger: „En deilig Romance kunde gøres over Asger Rygs Hustrus Barselseng“. Dette skete ogsaa. Kort efter, $27\frac{1}{2}$ 1808 læste han Digtet: „De tvende Kirketaarne“ for P. O. Brøndsted; det tryktes første Gang i K. L. Rahbeks „Ny danske Tilskuer“ 1808, Nr. 40—41, $19\frac{1}{5}$. Digtet er bygget over Sagnet om Absalon og Esbern Snares

Tvillingfødsel. Dette Sagn savner imidlertid historisk Hjemmel, idet de to Brødre ikke var Tvillinger, hvad Oehlenschläger ikke har vidst. Han byggede jo paa en Autoritet som Historikeren P. F. Suhm, og Suhm havde sin Viden fra den gamle Sorøabbed, Morten Pedersen, der i sit Værk: „Biscops Absalons oc Her Esbern Snaris Herrekomst oc adelige Stamme“ (1589), Side 35 har denne Fremstilling om vort Emne: „Den tredie Søn Herr Skialm Huides, hed Asser Skialmsøn heller Asser Røg, boede udi Fienisløfflille udi Sore Bircke, nu Norden fra Kircken, og loed Kircken der bygge met tho Taarne paa, aff denne Aarsage. Før hand fick samme Kirckes Bygning fuldendt, drog hand met de andre sine Slectinger i Leyde at krige for deris Suager Suerckin i Suerrig. — Oc der hand afftog, vaar hans Frue Fructsommelig, befalet hende dog samme Bygning met saadanne Ord, at fick hun en Søn, skulde hun sette it Taarn paa Kircken, men fick hun en Daatter, skulde Kircken være slet kullede. Oc der hendis tid kom, fødde hun tho Sønner, *Esbern Snare* oc Biscop *Absalon*, oc lod saa bygge tho Taarne paa samme Kirche, som min salige Formand Abbet Oluff Karsemose (effter noget aff det ene nederfald) lod giøre it aff Anno dominj 1561“.

Her har vi den ældst kendte Optegnelse om Fru Inges Tvillingfødsel. Fortællingen herom er fremstaaet længe efter Asger Rygs Tid; dens oprindelige Hensigt er at forklare Tvillingtaarnene paa Fjenneslev Kirke. Asger Rygs to berømte Sønner, hvis Personalia man ikke havde saa god Rede paa i det 15.—16. Aarhundrede som nu, var udmærkede at benytte som Skikkelser i et Sagn, der havde til Opgave at klargøre, hvorfor Asger Rygs gamle Kirke netop havde faaet

to Taarne. Abbed Morten Pedersen¹⁾ har maaske selv pyntet lidt op paa den Redegørelse, han har overgivet til Efterverdenen i sin Bog om de berømmelige Brødres Herkomst. Hertil kommer saa, at Asger Ryg og hans Hustrus nære Tilknytning til Fjenneslev Kirkes Bygningshistorie ganske naturligt ogsaa har maattet fremme Sagdannelse om Familien og den Kirke, der var dem nærmest. Det er saaledes vistnok rigtigt nok, at Asger Ryg skal have bygget Kirken i Fjenneslev. Traditionen herom kendes tidligst fra Anders Sørensen Vedel 1575 og fra Morten Pedersen 1589. Det er endvidere ikke umuligt, at allerede Fru Inge lod Tvillingtaarnene paabygge efter sin Ægtefælles Død, omend det er sandsynligere, at dette Byggearbejde først har fundet Sted i den nærmest følgende Tid, henimod 1200. Sagnet om Tvillingfødslen er — som vi ved — uhistorisk, og Kirkebyggeriet i Forbindelse hermed ligesaa, hvilket ogsaa kan paavises ud fra den Kendsgærning, at Teglstene, hvoraf Taarnene er byggede, ikke var kommet i Brug saa tidligt som i 1120'erne²⁾.

Det smukke, men uhistoriske Sagn om Danmarks berømteste Broderpar fik de lykkeligste Følger, da den unge Digter, Adam Oehlenschläger, fjernt fra sit Fædreland læste det i Suhms kortfattede Gengivelse. Han blev inspireret til at digte over Sagnets Handling og herved skabte han et af vort Sprogs skønneste Kunstværker.

-
- 1) Om Morten Pedersen se P. Severinsen i Aarbog for Historisk Samfund for Sorø Amt (1928), 59 f., samt Biografisk Leksikon.
- 2) Danmarks Kirker. Sorø Amt I (1936), 324. Jfr. Henrik Ussing: Folkets Danmark i Tro og Sagn (1941), 63.

Da Oehlschlæger skrev „De tvende Kirketaarne“, var Danmark i stor Nød, men deraf bærer Digtet intet Præg¹⁾. Det er i sin Tone ejendommeligt ved den storartede Fortrøstning, hvoraf det er fyldt. Mismod eller Forsagthed er der intet af i Versene. Digteren er saa ung, sund og modig, at han selv har den sikre Tro paa Fremtiden og ønsker at meddele den til sit Folk. Fremtiden, mente han, beroede paa Folkets Vilje til Liv.

I en Række pragtfulde Vers genfortæller Oehlschlæger Sagnet om Fru Inges Tvillingfødsel og Bygningen af Fjenneslev Kirke, der fik to Taarne, fordi hun havde født to Sønner. Disse to Sønner kom til at „taarne det danske Hus“, „de knejser i evigt Ry“. Og saa kommer det uforglemmelige Vers:

„Christ signe hin ædelig Dannekvinde!
Hun hviler for Altret i Kirke,
Hun satte tvende mægtige Taarn
Paa Dannemarks Dannevirke“.

Og til sidst:

„Hil være den Kæmpe, som sejerrig
Hjemdrager med stolten Skare
Og finder i Vuggen Tvillinger to
Som Axel og Esbern Snare“.

Absalons og Esbern Snares uforgængelige Daad fik i den unge Digters Vers den Hyldest, som vi al-

1) En lærerig og smuk Gennemgang af „De tvende Kirketaarne“ har Hans Brix givet i Bogen: Gennem femten Hundrede Aar (1912), 204—214 og i Berl. Tid. 7/9 1941.

De tvende Kirketaarne.

7

drig kan blive træt af at beundre, den vil ogsaa bevæge sene Slægter; og vi føler os glade over, at Morten Pedersens gamle Sagn fra Midtsjælland gennem Suhms Formidling kom den store Digter for Øje, saa han fik Ideen til „De tvende Kirketaarne“, der intet taber ved, at man kan paavise, at det Sagn, det er bygget over, ikke er i Overensstemmelse med den historiske Virkelighed.